

# RÜYALARI TAŞIYAN UÇAK

Boeing'in en son yolcu uçağı tasarımılarından 787 "Dreamliner" (Rüya-Yolları) için yapılan gövde kanat gibi büyük parçaların tamamı son montaj için 16 Mayıs'ta ABD'de Seattle yakınındaki Everett ana fabrikasına ulaştı. Dreamliner'ın en önemli özelliği şimdiye kadar yapılmış yolcu uçaklarının en verimli olması; kendi sınıfındaki diğer uçaklardan %20 daha az yakıt tükettiği iddia ediliyor.

Dreamliner'ın kendisi kadar ilginç bir başka uçak da, parçalarını Everett'teki montaj fabrikasına taşımak için kullanılmakta olan özel yapım kargo uçağı "Dreamlifter" (Rüya-Taşıyan). Günümüzde yolcu uçaklarının ana parçaları ekonomik nedenlerle farklı yerlerde üretiliyor. Bunların son montaj için bir yere taşınması gerekli; ama gövde kanat ve kuyrukları karayolu ile taşınamayacak kadar hantal. Fabrikalar çoğunlukla deniz kıyısında olmadığından, bu yol da uygun olmuyor. Ama hepsinde bitmiş uçağın ayrılması için bir pist bulunuyor.

Dreamlifter işte bu sorunu çözmek için tasarlanmış. Üretilen ana parçalar hantal ama hafif olduğundan, bir uçağın bunları taşınması zor değil. Ama iç hacmi parçaları alamayacak kadar dar. Çözüm basit: Varolan bir yolcu uçağını alıp tavanını keserek, parçaların sığabileceği kadar geniş bir tavan eklemek. Tabii giriş çıkış için bir de kapı gerekli. Ama bütün bunları yaparken uçağın aerodinamik yapısı ve sağlamlığından da ödün vermemek gerek.

Dreamliner projesi çok çabuk haya-



ta geçirileceği için, Boeing elindeki zaten kuvvetli ve denenmiş 747 "Jumbojet"lerden yararlanmayı uygun görmüş. Elden düşme 3 adet Jumbojet'i satın alıp Tayvan'daki Evergreen Aviation Technologies firmasında "tadilata" göndermiş. Sonuç resimde görülüyor. Parçaların içeriye rahat girebilmesine izin vermek için Dreamlifter'in kuyruk bölümü, kanatların hemen arkasından dev bir menteşeyle sola doğru açılacak gibi yapılmış. Böylece uçağın arkası yükleme için uygun hale gelmiş.

Aslında Dreamlifter yeni bir fikir değil. Bundan yıllar önce üretim hattını Avrupa'daki çeşitli ülkelere yaymış olan



Airbus şirketi de benzer amaçlı uçaklar kullanıyor. Bunların ilki yine bir yolcu uçağı olan Boeing 377 "Stratocruiser"den dönüştürülmüş "Guppy" idi ve "Bütün Airbus'lar ilk uçuşlarını bir Boeing ile yapar" esprisine muhatap olmuşlardı. İlginçtir, Guppy'nin babası B377, bir kargo uçağı olan B367 "Stratofreighter"ın yolcu uçağı sürümüydü. Ancak B367 de bir bombardıman uçağı olan B50'den dönüştürülmüştü ve B50'de Hiroşima ve Nagasaki'ye atom bombasını atan B29'un motorlarının yenilenmişinden başkası değildi! Airbus, Super Guppy'den sonra A300 tipinden tadilatla imal edilen A300-600ST "Beluga" uçağını kullanmaya başladı.

Ahmet Onat  
www.boeing.com  
www.airbus.com

